

Albysjön 8 september 2024.

Hej!

Roligt att få vara här och jubileumstala!

Jag heter Stella Fare och sitter med i styrelsen för Stockholms Läns Hembygdsförbund, som är en sammanslutning av 120 hembygdsföreningar i Storstockholm.

Jag är också ordförande i Högalids Hembygdsförening, vi finns i den Ekermanska malmgården i Tantolunden. Vi är den enda hembygdsföreningen med ett eget hus innanför tullarna. Huset blev under början av 1900-talet arbetarbostäder i den växande industristaden Stockholm. Många av de arbetare som bodde där var statare och torpare och som hade arbetat på de stora godsena och säterierna på Södertörn. Fullersta, Stuvsta och Vårby gård var bland av dem.

Jag har alltsedan jag började i hembygdsvrörelsen varit intresserad av den här relationen mellan stad och land har tätt sig. Det har ju alltid funnits täta kontakter mellan Stockholm och landsbygden. Bönderna sålde sina produkter på torgen i Stockholm och man färdades med båt och hästskjuts. Många gånger gick man till fots med dragkärror. Inne i staden fanns särskilda bondkvarter där man kunde övernatta. Kvarteret Göta ark vid Medborgarplatsen var ett sådant, det revs för Söderleden.

Men man sålde inte bara varor utan också tjänster. Och tvätteriverksamheten här i Huddinge är ett sådant fantastiskt exempel på denna näringsgren. Vattendragen inne i Stockholm

användes ju som soptippar, och den största sjön Fatburssjön nära Tantolunden förvandlades till ett träsk. Men ser man på en karta över Södertörn blir man rätt tagen av alla sjöar och vattendrag överallt, 22 sjöar lär det finnas bara i Huddinge! Albysjön låg väldigt bra till kommunikationsmässigt med gamla strategiska vägar som Göta Landsväg som ledde in till Stockholm. Tvätteriepoken blev ett faktum när stadsborna kunde inte längre få sin tvätt ren inne i Stockholm. Det blev en chans för torpare och andra som behövde försörja sig och dryga ut sina magra inkomster.

Jag kom hit första gången på en vinterbyk 2022 och blev ofantligt imponerad och fascinerad av Hagalunds tvätterimuseum. De flesta museer visar föremål och har skrivna texter, men vilka museer levandegör på ett sådant här sätt sina samlingar? Jag har aldrig sett något liknande. Inte ens Skansen förmår att levandegöra arbetsliv så här konkret.

Men det gör det här museet! Hagalunds tvätterimuseum vid Albysjön är helt unikt skulle jag vilja påstå. Det är lokalhistoria, kvinnohistoria och arbetslivshistoria. Det rymmer även hantverkshistoria. För tvättning är i hög grad ett hantverk, det har jag lärt mig! Det är också en estetisk upplevelse. Olle Magnusson grundare av museet har en känsla för gamla spröda textilier, sprakande ved, friskt källvatten och lut, som skapar en alldeles speciell atmosfär. Jag skulle faktiskt vilja kalla det här också för ett sorts konstmuseum eller en konstinstallation.

Vårby-Fittja Hembygdsförening och Hagalunds
Tvätterimuseum kan slå sig för bröstet. Varma gratulationer på
40-årsdagen respektive 30-årsdagen!